

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 179

Eesti, videosild

Reede, 2. oktoober 2026

Algus 9.00, lõpp 10.04

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Vladimir Arhipov, Lea Danilson-Järg, Enn Eesmaa, Mario Kadastik (Kristo Enn Vaga asendusliige), Anti Poolamets, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Kadri Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik)

Puudusid: Arvo Aller, Rain Epler ja Tiit Maran

Kutsutud: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna tehnoloogia- ja teadmussiirde nõunik Kairi Otto ja ELi ja rahvusvahelise koostöö osakonna vanemnõunik Evelin Tõnisson (1. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi digitaristu- ja küberturvalisuse osakonna sideturgude talituse juhataja asetäitja Mart Laas ja üldosakonna kommunikatsiooni ja väliskoostöö talituse Euroopa Liidu asjade ja väliskoostöö juht Kristiina Krause (2. päevakorrapunkt); Riigikantselei EL sekretariaadi nõunik Age Inkinen (1.–2. päevakorrapunkt); Riigikogu Kantselei avalike suhete osakonna pressinõunik Maris Meissaar (1.–4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu pooljuhiökosüsteemi tugevdamise meetmete raamistiku kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2023/1781 (kiibimäärus 2.0) COM(2026) 504

1. Seisukoha andmine: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus liidu pooljuhiökosüsteemi tugevdamise meetmete raamistiku kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2023/1781 (kiibimäärus 2.0) COM(2026) 504

Kairi Otto andis ülevaate Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest liidu pooljuhiökosüsteemi tugevdamise meetmete raamistiku kohta, millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2023/1781 (kiibimäärus 2.0) COM(2026) 504. Ta sõnas, et võrreldes 1.0 kiibimäärusega, mis keskendus Euroopa tootmisvõimekuse ja tarnekindluse tugevdamisele, hõlmab uus ettepanek laiemalt kiibidisaini, katsetamist, teadustulemuste turuleviimist, oskusi, rahastust ja strateegilisi väärtusahelaid. Eesti toetab eelnõu üldist eesmärki tugevdada Euroopa pooljuhiökosüsteemi vastupanuvõimet, vähendada strateegilisi sõltuvusi ja suurendada

konkurentsivõimet. Määrus peab käsitlema kogu väärtusahelat ning arvestama ka väiksema pooljuhiökosüsteemiga liikmesriikide võimalusi. Kuna Eestis puudub suuremahuline pooljuhtide tootmine ja selle tekkimine on ebatõenäoline, seisnevad meie tugevused eelkõige kiibidisainis, verifitseerimises, testimises, prototüüpimises, elektroonika tootmisteenuses ja tootearenduses. Eesti ettevõtjate ja teadusasutuste kasu sõltub tegelikust juurdepääsust Euroopa projekteerimisvahenditele, katseliinidele, pädevuskeskustele, oskustele ja rahastusele. Praeguste andmete põhjal ei ole veel võimalik usaldusväärselt hinnata määruse mõju Eesti ettevõtjate käibe, investeeringutele ega tööhõivele. Seejärel tutvustas K. Otto Vabariigi Valitsuse seisukohti ning sõnas, et Eesti peab oluliseks, et eelnõu toetaks kiibidisaini väärtusahelat ja kogu arendustekonda, sealhulgas tootmisvabu ettevõtjaid, intellektuaalomandi arendamist, verifitseerimist, testimist ja prototüüpimist. Tagada tuleb Euroopa teadus- ja innovatsioonitaristu praktiline ning rahaline kättesaadavus kõigi liikmesriikide ettevõtjatele ja teadusasutustele, sealhulgas kaitse- ja kahesuguse kasutusega tööstusele, sõltumata nende asukohast või kohaliku ökosüsteemi suurusest. See võimaldaks Eesti ettevõtjatel osaleda Euroopa väärtusahelates ilma suuremahulise tootmise rajamise ja sellega kaasnevate investeeringuteta. Eesti toetab ka pooljuhtide pädevuskeskuste võrgustiku pikaajalist, piisavat ja prognoositavat rahastamist. Pädevuskeskused peavad olema ettevõtjatele praktiliseks esmaseks kontaktiks ning vahendama juurdepääsu Euroopa projekteerimisplatvormile, katseliinidele, teiste pädevuskeskuste teenustele, rahastusele ja oskuste arendamisele. Eelkõige tuleb tagada nende teenuste kättesaadavus väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning idu- ja kasvuettevõtjatele. Eesti peab samuti oluliseks, et kiibimääruse 2.0 meetmed hõlmaksid lisaks pooljuhtidele ka nende kasutuselevõtuks vajalikke segmente, sealhulgas pooljuhtide pakendamist, koostamist ja testimist, trükkplaatide tootmist ja koostamist ning süsteemide lõimimist. See vastab paremini ka Eesti elektroonikatööstuse ülesehitusele. Liiduülese lisandväärtuse loomiseks peavad nende segmentidega seotud meetmed põhinema tuvastatud strateegilisel sõltuvusel või turutõrgetel. Lisaks toetab Eesti innovatsioonihanked ja nõudlust suurendavaid proportsionaalseid meetmeid. Euroopa probleem on uute tehnoloogiate aeglane jõudmine turule ja tööstuslikku kasutusse, mistõttu võivad innovatsioonihanked siduda arendustegevus tööstuse vajadustega. Samas peavad hankenõuded olema selged, lihtsalt rakendatavad ja kooskõlas Euroopa Liidu riigi hankeõigusega. Varustuskindluse deklaratsiooni tuleks nõuda ainult riskihinnangu alusel ning selliste taristute, seadmete ja süsteemide puhul, mille toimimiseks on konkreetset pooljuhid kriitilise tähtsusega. Ettevõtjalt võib küsida ainult talle mõistlikult kättesaadavat infot. Pooljuhtide kriisilukorras kohaldatavad tarneahela seire-, teabe- ja kriisimeetmed peavad olema vajalikud ja proportsionaalsed. Teabenõuded peavad piirduma ettevõtjale mõistlikult kättesaadava teabega, arvestama olemasolevaid andmeid, vältima Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste dubleerimist ning tagama ärisaladuse, intellektuaalomandi, konfidentsiaalse äriteabe ja julgeolekutundliku teabe kaitse. Ühisostmist ja prioriteetseid tellimusi võib kasutada üksnes ajaliselt piiratud kriisimeetmetena, kahjustamata oluliselt olemasolevaid lepinguid ega teiste oluliste sektorite varustuskindlust. Meetmete rakendamisel tuleb arvestada kaitse- ja julgeolekusektori ning elutähtsate teenuste vajadustega ja tagada koordineerimine teiste Euroopa Liidu varustuskindluse mehhanismidega. Eesti toetab strateegiliste projektide loamenetluste kiirendamist, säilitades liikmesriikide menetlusliku paindlikkuse. Ettevõtjal peab olema võimalik taotleda eri eesmärgi, menetlusaja ja pädeva asutusega lube eraldi, sobivas järjekorras või paralleelselt. Ühtne kontaktpunkt võib taotlejat nõustada ja menetlusi koordineerida, kuid kõiki lube ei tule kohustuslikult koondada ühte taotluse ega menetluse. Eesti toetab ka ettevõtja asjaajamist lihtsustavat digitaalset

juurdepääsupunkti, kuid mitte kohustust luua uus eraldiseisev portaal. Liikmesriigil peab olema võimalik kasutada ja ühendada olemasolevaid registreid ning infosüsteeme. Lahendus peab olema tehnoloogianeutraalne, koostalitlusvõimeline ja kasutatav ilma kohustuslike tasuliste vahendusteenusteta. Kui Euroopa Liidu uus tehniline lahendus muudetakse kohustuslikuks, tuleb selle arendamiseks ja rakendamiseks tagada Euroopa Liidu rahastus. K. Otto märkis kokkuvõttes, et toetab Eesti Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamist. Kiibimäärus peab hõlmama kogu väärtusahelat, tagama Eesti ettevõtjatele tegeliku juurdepääsu Euroopa taristule, teenustele ja rahastusele ning toetama innovatsiooni jõudmist ideest turule. Teabe-, hanke- ja loamenetlusnõuded peavad olema proportsionaalsed ning vältima põhjendamatu halduskoormust ja kulusid ettevõtjatele ja avalikule sektorile.

Urve Tiidus andis ülevaate [majanduskomisjoni arvamusest](#) ning märkis, et komisjon otsustas konsensuslikult toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti.

Urve Tiidus küsis, mis annab lootust, et kiibimäärus 2.0 aitab Euroopa mahajäämusest hoolimata kaasa pooljuhtide tootmise tekkele Euroopas.

Kairi Otto vastas, et kiibimäärus 2.0 on samm õiges suunas, kuid Euroopa ei suuda praegu Taiwaniga konkureerida. Seetõttu ei ole määruse esmane eesmärk suuremahulise tootmise kiire taastamine, vaid Euroopa pooljuhiökosüsteemi järkjärguline tugevdamine. Olemasolevaid tehaseid toetatakse ja uute rajamist soodustatakse, kuid Eesti jaoks on olulisem, et ka väiksema ökosüsteemiga liikmesriigid saaksid arendada kiibidisaini, kasvatada intellektuaalomandit ning pakkuda ettevõtjatele pädevuskeskuste kaudu rahastust ja tugiteenuseid. Eesti ettevõtjad on kiibidisaini vastu huvi tundnud, kuid peamine takistus on rahastuse kättesaadavus. K. Otto sõnas, et kui määruse lõplik sõnastus säilitab need põhimõtted, loob see eeldused Euroopa tootmisvõimekuse pikaajaliseks kasvuks. Kiibitootmine jääb siiski väga ambitsioonikaks eesmärgiks, sest tehased nõuavad suuri energia- ja veeressursse, kvalifitseeritud tööjõudu, intellektuaalomandit ning keskkonnamõjude tõhusat juhtimist. Juba kiibidisaini ja sellega seotud intellektuaalomandi suurem koondumine Euroopasse oleks märkimisväärne edasiminekuks.

Peeter Tali küsis, kas Eesti seisukoht 1.6 väljendab ideed, et Eesti ei soovi, et kiibimäärusega 2.0 kaasneks lisabürokraatiat.

Kairi Otto vastas, et eelnõu näeb ette Euroopa-üleste ühtsete süsteemide loomise, kuid Eesti peab oluliseks, et nende rakendamisel arvestataks liikmesriikides juba kasutusel olevaid lahendusi.

Peeter Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega.

Otsustati:

1.1. toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas majanduskomisjoni arvamusega (konsensus: Vladimir Arhipov, Lea Danilson-Järg, Enn Eesmaa, Mario Kadastik, Anti Poolamets, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Kadri Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

(...)

VÄLJAVÕTE

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija